

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Глобалізаційні процеси у суспільстві зумовлюють необхідність інформатизації та медіатизації освітньої галузі, висувають нові вимоги до підготовки конкурентоспроможних фахівців з різних галузей, серед яких – вміння користуватися сучасними технологіями; здатність знаходити потрібну інформацію для використання у своїй професійній діяльності; вміння використовувати нетрадиційні методи, форми й засоби для вирішення питань стосовно професійних компетенцій, отримання знань, набуття вмінь та навичок тощо.

Безперечним стає висновок про те, що електронні соціальні мережі вже стають конкурентами ЗМІ і найбільші західні ЗМІ відпрацьовують технології об'єднання професійних онлайн-видань і соцмереж. Проте, на нашу думку, проведений аналіз психолого-педагогічних та наукових джерел, а також узагальнення різних науково-теоретичних підходів до визначення рівня медіаграмотності, медіаосвіченості та медіаобізнаності старшокласників з питань безпечного і відповідального використання сервісного інструментарію соціальних мереж у навчальній діяльності доводять про необхідність вирішення питань щодо формування медіакомпетентності старшокласників, як однієї з важливих складових медіакультури особистості.

Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України виконується фундаментальна науково-дослідна робота «Формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників на основі технологій електронних соціальних мереж». Дослідження цілеспрямованого використання електронних соціальних мереж (ЕСМ) всіма суб'єктами навчального процесу (від учня до керівника закладу) свідчить про велику частку такої активності, як обмін навчальними даними в інформаційному середовищі. Цей процес розширює перспективи інтеграції навчального та інформаційно-освітнього середовища в соціальні мережі з метою спрямування on-line діяльності старшокласників у навчальне русло. Використання соціальних мереж як допоміжних засобів у процесі об'єднання навчально-методичної і комунікаційної сфер життя учня позитивно впливатиме на ефективність процесу навчання.

Для більш глибокого розуміння висвітленої проблеми, варто розглянути сутність основних дефініцій, які входять до понятійно-термінологічного апарату дослідження.

На підставі здійсненого аналізу психолого-педагогічних наукових джерел [1; 2; 3] та ін., зростання популярності Інтернет, виникнення у ньому нових видів діяльності, кіберкультури, соціальних мережевих спільнот свідчить про те, що Інтернет-простір став новим середовищем соціалізації особистості. Неоднозначність впливів Інтернет-середовища на особистість проявляється в тому, що по-перше, інформаційні можливості Інтернет-простору, перенесення активності з реального простору у віртуальний призводять до того, що самореалізація особистості виступає в нерозривному зв'язку з Інтернетом; по-друге, зняття багатьох табу реального світу у віртуальних інформаційних середовищах в окремих випадках може призвести до формування девіантної особистості.

Сутність дефініції “компетентність” визначена як “доведена здатність застосовувати знання, навички, особистісні, соціальні та/або методологічні здатності у роботі та навчанні, а також у професійному та особистісному розвитку”. Також в основних документах Європейської Комісії зазначається компетентність як здатність застосовувати навчальні досягнення адекватно визначеним у контекстах (освіті, роботі, особистісному і професійному розвитку). Компетентність не обмежена лише когнітивними елементами; вона включає функціональні аспекти (включаючи технічні навички), особистісні якості (в т. ч. соціальні й організаційні навички) та етичні цінності.

В Україні з 2010 р. набула чинності Концепція впровадження медіа-освіти, що має на меті «сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіа-освіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей». Як зазначено

у цьому державному документі до 2020 р. Концепція передбачає реалізацію експериментального етапу, поступового укорінення медіа-освіти та стандартизацію вимог до неї (2014-2016 рр.) і подальший розвиток медіа-освіти та завершення масового запровадження (2017-2020 рр.).

Під *медіа-компетентністю* розуміється здатність до кваліфікованої, самостійної, творчої й соціально відповідальної дії відносно медіа. За визначенням Р. Кьюбі медіа-компетентність трактується як здатність використовувати, аналізувати і передавати повідомлення у різних формах. У наукових працях останніх років став вживатися ще один термін - *медіаосвіченість*, який, по суті, перегукується із поняттями *медіаграмотність* і *медіакомпетентність*. Так, Н.В. Змановська трактує медіаосвіченість як сукупність систематизованих медіа-знань, умінь, ціннісного ставлення до медіа-освіти в цілому, а також визначуваний ними рівень майстерності з реалізації медіа-освіти учнів у педагогічному процесі.

Здійснений аналіз і систематизація світового та вітчизняного досвіду тенденцій розвитку в галузі використання електронних соціальних мереж для розвитку інформаційно-освітнього середовища навчання учнів старшої школи, а також огляд найпопулярніших електронних соціальних мереж (Facebook, VKontakte, Twitter, Odnoklassniki, Google+, веб-сайту Blogger, LinkedIn, мережа «Партнерство в навчанні» та ін.), дали змогу зробити висновок про те, що проблема формування медіакомпетентності старшокласників засобами електронних соціальних мереж залишається недостатньо висвітленою у наукових джерелах.

Лещенко А.М. зазначає що, електронні соціальні мережі співставні в сучасній соціокультурній ситуації із засобами масової комунікації, тому вони виконують всі функції засобів масових комунікацій. За критеріями періодичності, доступності, фінансової доступності мережна комунікація є найбільш ефективною в сучасному комунікативному просторі. Традиційні засоби масової комунікації виступають в якості центрів, які спочатку акумулюють інформацію, потім її сортують і поширюють. Соціальні мережі характеризуються потенційно нескінченним числом незалежних центрів акумуляції та поширення інформації, що визначає її глобальність, демократичність, але і безконтрольність. Ці характеристики закладають нові смислові конструкти в організації комунікативного простору сучасного суспільства. «Аксіологічний (ціннісний) статус соціальних мереж полягає в тому, що вони виступають механізмом конструювання сучасного комунікативного простору сучасного суспільства за рахунок накопичення та реалізації соціомережного капіталу і дифузії інновацій, які охоплюють освітню, науково-інноваційну, політичну та економічну сфери сучасного суспільства». Процес дифузії інновацій спостерігається практично у всіх мережних ресурсах, особливо пов'язаних з освітньою, науково-дослідною, економічною і політичною сферами [3].

Отже, враховуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що впровадження ЕСМ в інформаційно-освітнє середовище будь-якого навчального закладу сприятиме підвищенню мотивації до навчання, розвитку творчих здібностей та пізнавального інтересу усіх суб'єктів освітнього процесу, а також формуванню медіакомпетентності в умовах все більшого застосування електронних соціальних мереж у навчально-виховному процесі.

Список використаних джерел

1. Коневщинська О.Е. Розвиток поняття інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників в аспекті використання соціальних електронних мереж / О.Е. Коневщинська // [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання ISSN Online: 2076-8184. – 2015. – Том 45. № 1. – С. 12-20. Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1196#.Vgv2feztmko>
2. Коневщинська О.Е. Мережні технології та мобільні засоби як складові е-навчання. / О.Е. Коневщинська // Збірник праць Дев'ятої міжнародної конференції «Нові інформаційні технології в освіті для всіх», 26-27 листопада 2015 року на базі Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем. – 2015. – С.246-250. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/iteaconf/docs/1_itea_2014_ua/?e=5444579/33761182
3. Лещенко А.М. Социальные сети как механизм конструирования коммуникации в современном обществе : автореферат дис. ... кандидата философских наук : 09.00.11 / Лещенко Александр Михайлович. – Пятигорск, 2011. – 25 с.